

HEJ ALLA INDIANKLUBBARE **Indianklubbsnoteringar nr 5 2011**

MEDLEMSANTALET

När nu även februari månad har passerats och vi har kommit in i mars kan det vara läge att redovisa vad jag tror kommer att bli den slutgiltiga nivån på vårt medlemsantal för 2011. Naturligtvis kan det ännu dyka upp en eller annan ny medlem, men just nu har vi 163 medlemmar. Förra året var det 176 och det här innebär alltså en drygt 7-procentig minskning. Vår ekonomi har ändå, med hjälp av ett antal välvilliga donationer, om inte helt räddats, så ändå tillfälligt klart förbättrats. Vi kan konstatera att trenden i den nedåtgående resultat- och balanskurvan faktiskt har brutits och nu hoppas och tror jag att vi tillsammans återigen ska kunna hålla oss på den positiva sidan och kanske till och med kunna bygga upp nivån något. Det som ligger till grund för den optimismen är att den allmänna ekonomin i samhället har blivit mera positiv igen och så hoppas vi att nya initiativ som dessa tätare informationsutskick samt en Facebooksida kan locka dels nya medlemmar samt också att gamla medlemmar kan tänkas återkomma. Kanske också en ytterligare försiktig höjning av prenumerationspriserna till nästa år. Tack till alla som har hjälpt till!

TRUE GRIT

Ni som följer med på Facebook och som eventuellt har Morten Krogh som vän, såg säkert att han för några veckor sedan puffade för att den gamla John Wayne-klassikern, True Grit, som om jag minns rätt hette "De sammanbitna" på svenska, nu kommer i ny tappning. För ett par helger sedan hade den premiär på biograferna här i sta'n och snart kommer den som DVD.

Det är alltså en ny filmatisering av Charles Portis roman "True Grit" som nu, 42 år efter att John Wayne tog på sig den svarta ögonlappen och gestaltade den sure och vresige sheriffen, "Rooster" Cogburn, på nytt ser dagens ljus. Och visst finns den vresige Cogburn där fortfarande - komplett med sjörovarögonlapp och allt - nu i Jeff Bridges gestaltning. Men där bör nog alla jämförelser också avslutas. Det vi nu får uppleva är inte någon sådan där "gammaldags" Western, som det var på Waynes tid. Då var det en film som dominerades av John Wayne på alla sätt och vis. Idag är det något annat. Det räcker kanske att säga att det är de oeffterhärmliga bröderna Coen, Ethan och Joel, som har givit sig på att tolka Portis roman. Man kan ju då tänka sig, att det skulle vara någon skruvad historia och eventuellt en drift med genren. Men så är inte alls fallet. Man har låtit Portis bok nästan ordagrant utgöra filmmanus och det är alltså en äkta Western det är frågan om. Men det är ändå inte som den ursprungliga filmen, där John Wayne själv var viktigare än själva filmen. Här får de olika karaktärerna utvecklas parallellt. Och här är inte längre den försupne sheriffen, "Rooster" Cogburn, den givne huvudrollsinnehavaren. Här är det snarast i stället den brådmogne och försigkomne, 14-årige, Mattie Ross (utmärkt spelad av Hailee Steinfeld), som överglänser såväl Jeff Bridges som Matt Damon, Josh Brolin och hela bunten.

Till det negativa ska dock sägas, att det inte har saknats kritik mot filmmakarnas bristande känsla för hur indianerna framställs. Här menar man, att det på den punkten inte har skett någon som helst utveckling från den rasistiska inställning som var mycket tydlig i originalinspelningen.

Coenbröderna har återigen engagerat Roger Deakins att stå bakom kameran, vilket borgar för ett superbt foto. Ett annat typiskt Coengrepp är att låta all musik i filmen genomgående bygga på gamla psalmer, vilket perfekt matchar den lite gammalmodiga och närmast högtidliga dialogen.

Gå och se den på biografen, eller beställ den från Amazon. Det går att förhandsbeställa den redan nu.

Det är också sagt att Charles Portis bok "True Grit", från 1968, snart kommer ut i svensk översättning. Jag tror den ska heta "Mod i barm", eller något sådant.

SVAR PÅ FRÅGEMGÅNG nr 2 2011

Kerstin Backman, i Grängesberg och Leif Hansson, i Laholm, var först med rätt svar den här gången. Det skilde bara sex minuter mellan dem. Men nu är det ju inte någon tidstävling det här. Tanken är att det bara ska vara ett skojigt tidsfördriv. Så ingen ska känna sig jagad att behöva svara snabbt. Ta tid på er och leta efter de rätta uppgifterna. Jan Lundqvist, i Johanneseshov, säger "att söka på google är ju direkt fusk", men jag vill påpeka att ni inte behöver tycka det. Att söka på Google är ju en av de bästa källor vi har för att hitta svar på allt vi inte vet, även om man naturligtvis ska vara kritisk och ifrågasätta det man läser (för allt är inte rätt). Men på det här viset lär man sig nya saker och det är lite

av baktanken med de här frågorna. Förutom naturligtvis att det ska vara skojigt! 11 medlemmar (det tar sig, sa han som hade eld i håret!) har svarat och resultatet blev att de allra flesta hade allt rätt.

De rätta svaren på de fem frågorna i frågeomgång nr 2, 2011 skulle vara så här :

1. Sitting Bull dog den 15 december 1890 utanför sin stuga vid Grand River på Standing Rock-reservatet i nuvarande Syd-Dakota. Observera att platsen vid Grand River alltså är belägen i den del av Standing Rock-reservatet som ligger i Syd-Dakota!
2. Efter att några år efter det stora Siouxs kriget slut ha vistats som krigsflykting i Kanada, återvände Sitting Bull till USA i juli 1881 och överlämnade sig till militären i Fort Buford, North Dakota, den 19 juli. Det var överste Brotherton som fick ta emot Sitting Bulls Winchestergevär ur sonen Crowfoots hand, dagen därpå, den 20 juli, vilket alltså blev den formella kapitulationen.
3. Sitting Bulls mor är mest känd under namnet Her Holy Door. Men vid tiden för Sitting Bulls födelse, hette hon Mixed Day. Jag godkänner båda namnen.
4. Presenterna fick Sitting Bull av Buffalo Bill Cody, efter att ha varit med på dennes cirkus 1885.
5. Minnesmonumentet över Sitting Bull finns utanför den lilla staden Mobridge, Syd-Dakota. Det är placerat högt uppe på åsen på andra sidan Missourifloden. Betongbysten som ska föreställa Sitting Bull gjordes av skulptören Korczak Ziolkowski, samma person som påbörjade utsprängningen av en Crazy Horse-staty i ett berg i Black Hills.

NYA FRÅGOR I FRÅGEMGÅNG nr 3, 2011

Vi fortsätter med ytterligare en omgång frågor som inte borde vara alltför svåra att svara på. Allt för att så många som möjligt ska upptäcka att det här är kul och att man faktiskt kan vara med själv. Kan ni bara svaret på någon eller några av frågorna så är det OK också.

1. Vilken av de sju Tetonsiouxstammarna hörde den store folkhjälten Crazy Horse till ?
2. Taoyateduta var hans indianska namn - med reservation för stavningen. Vad kallades han med ett engelskt namn ? Eller för den delen det engelska namnet översatt till svenska går naturligtvis också bra. Som tips kan nämnas att det namn han var känd under bland de vita (och som är det namn jag frågar efter) *inte* är en översättning av hans indianska namn. Men vet ni vad han då skulle ha hetat på engelska eller svenska - alltså en översättning av Taoyateduta - då blir det extrapris!
3. Quanah Parker var en mycket känd ledare bland comancherna. Vilka var hans föräldrar ? (Obs far och mor)
4. Var ligger indianhövdingen Chief Seattle begravd ? Orten räcker, men vet ni också vad begravningsplatsen heter får ni en stjärna i kanten. (Egentligen är ju det här lite orättvist mot alla som *inte* var med oss på vår resa i höstas. För vi som var med, besökte ju faktiskt den här begravningsplatsen. Ni hittar det nog i era anteckningar. Alla ni andra kan gå in på vår hemsida och läsa den resebeskrivning jag har lagt ut där).
5. Sequoyah var en känd indian (ok, kvartsblodsindian, men ändå). Vad har han blivit berömd för och inom vilken stam växte han upp ? (Obs två delfrågor)

Chief Seattles begravningsplats kanske inte är så lätt. Men resten klarar ni nog galant... eller? Sätt igång nu och var inte rädda för om svaren blir något fel. Leta på Internet och bläddra i de böcker ni har, så ska ni se att det här är rätt så kul. Man upptäcker faktiskt nya saker undan för undan på det viset.

NYA BÖCKER I MIN BOKHYLLA

Den här gången handlar mina boktips om två verkliga tungviktare. Två helt nya böcker som, i det ena fallet redan har blivit mycket omskriven och i det andra fallet säkert kommer att bli det. Båda böckerna har det gemensamt, att de är skrivna av professionella skriftställare. Alltså inte egentliga indianhistoriker. Det syns också tydligt på deras sätt att angripa sina ämnen. Det är mycket lättläst. Inga långa "vetenskapliga" utläggningar om detaljer mitt inne i den löpande texten. Och till synes

mycket väl strukturellt genomtänkta. Ändå är det, hur underligt det än kan låta, just detta som är det enda som har stört mig och jag vet att även vissa andra som har resencerat de här böckerna har irriterat sig på det. Jag tar böckerna i den ordning jag har läst dem.

- **THE LAST STAND; Custer, Sitting Bull and the Battle of the Little Bighorn;** av Nathaniel Philbrick

Jag var länge tveksam till den här boken. Inte ännu en bok om det här uttjatade ämnet - och dessutom skrivet av en som inte alls är någon expert! Tvärtom förmodligen var uppmanad av förlaget att skriva ihop det här, därför att Little Bighorn säljer bra i USA. Så tänkte jag. Och mer och mer övertygad blev jag efter att nästan dagligen ha matats med braskande annonser i tidningar, på Internet och i allehanda sammanhang. Typiskt PR-kuppsupplägg, tyckte jag. Men till slut kunde jag inte stå emot. Där ser man att reklam verkligen lönar sig!!!

Så kom då boken. En tjock lunta i ett mycket proffsigt och säljande omslag. En hastig genombläddring avslöjade ett flertal mycket intressanta kartor! Aha... Och så några påkostade färgbilder inne i boken. Brukar inte vara vanligt... Här är ett verk som åtminstone förlaget tycks ha satsat ordentligt på... Nyfikenheten började vakna. Min vana trogen började jag ändå med att läsa förlagets egen sammanfattning av sin produkt på insidan av omslaget. Brukar egentligen inte ge så mycket, men sådan är jag. Sedan bläddrar jag lite slumpmässigt i indexet för att se vilka namn och företeelser som dyker upp där. Jodå, det mesta känns igen. Så till bibliografien. Har han verkligen använt allt det här, ja då förstår jag att det har tagit honom fyra år att skriva den här boken, trots att han är skivareproffs. Det mest intressanta är ändå om författaren avslöjar något i sitt eget förord, om hur han har angripit sitt ämne. Så en grundligt genomläsning av just förordet, sedan tänker man, kan boken kanske läggas undan till det blir bättre om tid.

Förordet är åtta sidor långt - sedan var jag fast! Det gick inte att lägga undan boken!!!

Kanske beror det på att jag trots allt är en sådan där "Custer-freak" som tycker att allt är intressant, även om jag har läst det om och om igen. Men det var någonting här! Kartorna övertygade på nytt och jag kunde inte låta bli att bläddra i förväg för att titta på nästa också. Jag hittade inga fel. Jag tröttnade inte på att vända sida. Signalen till att bryta var mera att Kerstins sänglampa slocknade och jag vet själv hur irriterande kan vara att försöka sova när lamporna fortfarande lyser i rummet.

Texten har ett "flow" som gör att man liksom bara följer med, sida efter sida. Men så plötsligt kommer ett avsnitt som bryter mönstret. En utvidgning på kanske en sida eller två om någon av personernas eller platsernas bakgrund, om vad som har hänt på någon annan plats, vid ett annat tillfälle. Saker som jag hade föredragit att läsa i fotnötterna, eller i ett avslutande appendix. Första blev jag irriterad. Men till slut vande jag mig och så störde det inte längre. För även här fanns en mängd information. Men för den som inte redan kan historien både utan och innan, framlänges och baklänges, så kanske det kan bli lite rörigt och lätt att tappa tråden, om man plötsligt ska börja att läsa om striden vid Washita, eller om något av slagen under Inbördeskriget och sedan försöka att hitta tillbaka till den egentliga texten.

Men, som ni kanske redan har förstått så ger jag mig på nåd och onåd. Det här är en bra bok. En bok som väl förtjänar att bli omskriven. En bok som är ett perfekt komplement till mera "vetenskapliga" alster som John S. Gray's, Richard Fox's, Robert Utley's och Gregory Michno's mera detaljkonkreta utläggningar.

Bokförlaget är Viking, ett bolag i Penguingruppen. Copyright 2010. 466 sidor. Formatet 23,5 x 15,5 x 4 cm, ger en "tjock" bok. Men fint tryckerijobb, skapligt papper, bra bildsidor. En mängd svartvita bilder, men utan några egentliga överraskningar. Ett mycket omfattande notsystem, trots alla utvecklingar redan i den löpande texten. Och så kartorna...! Bland de bästa jag har sett hittills! Det här är en guldgruva! Och, som sagt, en omfattande bibliografi. Med beröm godkänt!!!

* * * * *

Nästa bok var ännu mera överraskande och kittlande, när den plötsligt dök upp. Jag var inte förberedd. Hade inte hört talas om att den var på gång. Plötsligt bara dök den upp!

- **THE KILLING OF CRAZY HORSE**; av Thomas Powers

Den här var det ingen tvekan om att man måste skaffa. Även om skepsisen mot dess relevans och dess berättigande riktigt sprutade ut ur öronen. Hur kunde de vara möjligt, att någon hade mage att ge sig på att skriva ännu en stor bok om mordet på Crazy Horse, efter succén för Kingsley M. Bray och hans mästerverk för bara några år sedan. Och har man dessutom den egna favoriten, Terry Johnstone's halvfiction, "Turn the Stars Upside Down", inristad i hjärnbarken sedan länge, så misstänker man ju, att det här måste säkert bara vara någon som tror sig kunna göra de stora pengarna genom att snylta på Crazy Horses namn! Men, självklart måste det undersökas, Så, på det bara... Samma procedur som vanligt. Bläddra i index och bibliografi, läsa förlagets sammanfattning, leta efter bilder och kartor. Och, visst... påkostade färgbilder inne i boken här också. Är det här någon ny typ av standard? Övriga svartvita bilder ungefär de samma som har setts på många ställen förut. Kartor.. bara fyra, utan något nyhetsintresse. Men mycket omfattande notapparat - bra! Och så till indexet. Jodå, den unge löjtnant Rosecrans, han som har ett nytt namn i varje bok man läser, han kallas Rosenquest här?! Men han finns ju med i alla fall. Och kanske var det så han hette. Jag vet inte. (Ska man tro på uppslagsverket, Heitman: Historical Register and Dictionary of the The United States Army... så är det faktiskt Rosenquest som gäller). Det går inte att hitta så mycket om honom någon annanstans. Och ändå var han sannolikt den förste officer som någonsin skakade hand med Crazy Horse! Bara det borde väl ha givit honom en plats i historien, tycker man.

Men så till det väsentliga - bokens innehåll. Snabbt visar det sig att här är ännu en bok där titeln ljuger, som så många andra. Det här är **inte** en bok om **mordet** på Crazy Horse! Det här är en bok **om** Crazy Horse. Och kanske inte ens det, utan snarare om oglalasiouxernas historia under Crazy Horses levnadsår från omkring 1840 till 1877. Men, okey då... vi får väl acceptera det. Det gäller ju att sälja böcker för förlaget. Och då kanske en rubrik som talar om "**mordet**" lockar mera.

Förlaget, ja. Det är det ärevördiga, New Yorkbaserade, Alfred A. Knopf. Och de har en säregen filosofi. De renskar inte sidorna i sina böcker!!! Det här innebär att det är hopplöst att bläddra i böckerna. Man får med sig tio - femton sidor i stöten varje gång man försöker bläddra. Mycket irriterande. De håller sig också med ett brunaktigt papper, som ger en känsla av ålder. Ja nästan lite antikt. Men kvaliteten är det inget fel på. Och tryck och bindning, omslag med mera, är helt okey. Copyright är alltså helt färskt, 2010. Boken är stor och tung. Faktiskt ännu lite större än den föregående, 24 x 16,5 x 4 cm och hela 568 sidor! Både färg och svartvita bilder samt några få kartor. Notapparaten är, som nämnts tidigare, oerhört omfattande och värdefull, medan bibliografien är förvånansvärt tunn.

Men hur är det då med innehållet? Jo, sida efter sida utan några egentliga fel, men heller inga nyheter. Och hela tiden undrar man - när kommer vi fram till **mordet...**? Men så småningom kommer vi till kapitulationen och det där tillfället när löjtnant Rosecrans, eller Rosenquest, eller vad han nu hette, får skaka hand med legenden. Och det är här som det börjar dyka upp en del avvikelser från den historia, som man i alla år har trott sig veta så säkert. Inga stora och dramatiska avvikelser, men ändå så hajar man till här och där och måste läsa om igen, för att riktigt säkert förstå vad Powers säger. Och sedan kommer tankarna igång. Kan det här vara rätt? Var det så här, eller var det som jag har läst om det på andra ställen? Ja, sådant får man förmodligen aldrig veta. Men spännande är det naturligtvis. Och det innebär att man naturligtvis måste plocka upp det där gamla manuset, man själv har hållit på med i flera år, för att se, vad var det jag själv skrev om det här...

Det enda sakfel som jag har kunnat sätta fingret på är, att Powers av någon anledning har accepterat historien om att det var en menig som hette William Gentles som rände bajonetten igenom Crazy Horse. Något som Powers säger sig ha hämtat från påstådda utsagor av en sergeant William F. Kelly, som skulle ha tjänstgjort i kompani F, 14:e Infanteriregementet och att denne sergeant skulle ha varit stationerad vid Camp Robinson vid den här tiden. Men det är ju allmänt accepterat, efter övertygande utredningar gjorda av Ephraim Dickson och Tom Buecker, vid Fort Robinson, att någon sergeant, eller för den delen, någon person över huvud taget med namnet W. F. Kelly inte fanns vid Robinson, eller ens i 14:e Infanteriet, eller för den delen i hela den amerikanska armén vid den här tidpunkten! (Se Dicksons artikel i föreningen Custer Battlefield Historical Museum Association's årstidskrift: "Greasy Grass" Vol 12, maj 1996). Därmed inte sagt att det ändå inte kunde ha varit Gentles som var

den som utdelade bajonettstöten. Men Tom Buecker, som jag har talat en hel del med om det här, är inte villig att gå med på något annat än, att det var "vaktpost nr 1", som var den skyldige. En annan smärre avvikelser är att den tredje hustrun, som man lurade på Crazy Horse, när han väl kommit in till Camp Robinson, i Powers bok kallas Ellen Larrabee, medan alla andra källor har hennes namn till att vara Helen. Men nu handlar det om petitesser.

Boken som sådan är klart en stark konkurrent till Bray's bok om titeln som den bästa Crazy Horse-historien så här långt! Och den mycket omfattande notapparaten är ovärderlig!

NY BOK PÅ SVENSKA

Så kan vi notera att det för första gången på länge har kommit ut en ny faktabok på svenska. Boken har titeln "GERONIMO" och är skriven av författarpseudonymen Peter Glas. Den är utgiven på hans eget bokförlag "BAKHÅLL" och en recension kommer i nästa utgåva av dessa Indianklubbsinformationer.

LÄS PÅ INDIANKLUBBENS FACEBOOKSIDA

Ett mycket intressant inlägg finns nu på vår Facebooksida (som ni hittar under den här länken) : <http://www.facebook.com/pages/Indianklubben-i-Sverige/149937685060184> . Det är Morten Krogh, som under vår senaste medlemsresa i höstas passade på att intervjua skulptören och galleristen Scott Nickell i hans studio i Jackson, Wyoming. Nu har Morten lagt upp sin mycket proffsigt gjorda intervju på vår sida som en Flash-film. Slå på ljudet och knäpp igång filmen och ni har en drygt fem minuter lång film där Scott, på ett mycket intressant sätt, berättar och visar hur han arbetar. Vi tackar Morten för initiativet.

För att kunna se filmen behöver ni ha ett program som heter Flash Player installerat på er dator. Om ni inte har det så finns det för gratis nedladdning här : <http://get.adobe.com/se/flashplayer/>

INBJUDAN ATT DELTAGA I DESSA INFORMATIONSUTSKICK

Ni får gärna själva skicka material till mig, om ni har sådana informationer som kan vara av intresse för andra medlemmar. Skicka mail till : bertil.thorn@bredband.net Men jag tar mig friheten att själv välja vad jag tar in.

LIVING HISTORY

Det har blivit så att vi företrädesvis har haft artikelmaterial i vår medlemstidning om indianer i de västra delarna av USA. Huvudsakligen Prärien och Sydvästern. Men faktum är att mycket av den mest dramatiska historien utspelade sig i östra USA, i tiden något före den stora västliga expansionen. Att beskriva den historien utgjorde populära bokämnen under första halvan av 1900-talet. Det var tiden för "pojkboksberättandet". Det var när vi läste om Hjortfot och om Den Siste Mohikanen. Och det här var böcker som mest var skrivna för att vara spännande. Och kanske främst med en inriktning mot ungdomar. Men det fanns ändå en riktig historia bakom de här berättelserna. En historia från en tid som faktiskt innehöll mycket dramatik och blodigt allvar. En historia som dessvärre aldrig blev så väl presenterad i faktabokform här i Skandinavien.

Dessbättre är amerikanerna själv mycket duktiga på att berätta och klargöra sin och de här indianernas historia, genom att man på ett mycket skickligt sätt har bevarat sina historiska platser. Och inte bara bevarat dem utan också jobbat mycket med att på ett pedagogiskt sätt presenterat dem. Ett av de mest publikdragande sättet att göra det på är vad amerikanerna kallar "Living History". Det innebär att man återskapar de ursprungliga miljöerna, bygger upp gamla byggnader, anställer historieguiden, som utrustas med tidsenliga kläder, redskap och vapen och som på många platser spelar upp regelrätta teaterskådespel, som på ett handgripligt sätt berättar hur det gick till. Ett antal sådana här platser har vi besökt under våra medlemsresor. Men mycket mera finns att se. Inte minst just i de östra delarna av USA, som man annars kanske mest förknippar med storstäder och täta spindelnät av motorvägar. För att hjälpa er på traven lite med vad som finns här borta i öster, kan ni klicka er in på den här Internetsidan : <http://www.adirondack.net/history/history.asp>

Härifrån är det bara att klicka sig vidare på alla de länkar som finns här och så kan ni läsa om historier ni kanske aldrig hört talas om. Håll till godo! Kanske kan de här områdena till och med vara lämpliga föremål för någon ny medlemsresa någon gång i framtiden.

ÅRETS FÖRSTA TIDNING

Tidningen är nu färdig och kommer att distribueras inom kort. Med den följer den här gången också ett lösblad med klubbinformation. Helst skulle jag vilja slippa det lösbladet, men då det fortfarande är ett antal medlemmar som jag saknar Epostadresser till, så går ju dessa miste om all sidoinformation, om jag slutar med bladet. Därför skickar jag den här gången ut en separat vädjan till alla dessa att höra av sig om det är så att de trots allt har en Epostadress. Det vore skönt om vi slapp lösbladet. Det skulle vi spara ytterligare någon dryg tusenlapp om året på.

COUPLE OF BUDDIES IN IN'JUN COUNTRY

Redaktören är den i mitten, om någon undrar

Övriga agerande :

Fr. v. oidentifierad, redaktören, en vattenflaska

Jodå, det var vatten, även om grabbarna i gatuhörnet undrade.

Bilden tagen i Scenic, South Dakota, en gång för länge sedan, när luften var lite "hazzy", eller om det var kameraobjektivet som inte var bättre

**Bästa hälsningar från
BERTIL THÖRN**